

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА**

Природничо-географічний факультет

КУРОРТОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ РЕКРЕАЛОГІЇ

*Методичні вказівки
для виконання практичної та самостійної роботи здобувачів освіти*

Суми – 2023

УДК 911.3:316

K67

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 2 від 23 вересня 2023 р.)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кандиба Ю.І. – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії та регіонознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Пацюк В.С. – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної географії, краєзнавства та туризму Криворізького державного педагогічного університету.

K67 Курортологія з основами рекреалогії: методичні вказівки для виконання практичної та самостійної робіт здобувачів освіти / укл. О.Г. Корнус, А.О. Корнус. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. 36 с.

Методичні вказівки розраховані на здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Географія) та 106 Географія другого рівня вищої освіти. Містять інформаційний зміст навчальної дисципліни, контрольні запитання до тем курсу, практичні завдання, завдання для самостійної роботи та список рекомендованої літератури.

© Корнус О.Г., Корнус А.О., 2023

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	10
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1. Понятійно-термінологічний апарат курсу «Курортологія з основами рекреалогії»	10
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2. Типологія та класифікація курортів	11
Практична робота № 3. Характеристика лікувальних та мінеральних вод	13
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4. Характеристика курортів України.....	14
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5. Курорти Європейського регіону.....	16
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6. Характеристика курортів Азії.....	20
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7. Характеристика курортів Африки.....	21
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8. Характеристика курортів Америки	22
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9. Характеристика курортів Австралії та Океанії	24
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	26
ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КУРОРТОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ РЕКРЕАЛОГІЇ»	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	33

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії» є формування у здобувачів освіти системи базових знань про умови формування, розвитку та географію курортів, уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, формування теоретичних умінь та навичок використання природно-кліматичних і санаторно-рекреаційних ресурсів курортів.

Предметом дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії» є дослідження процесів формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенню працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати уявлення про сучасний стан розвитку курортології та рекреалогії;
- вивчити теоретичні основи формування та функціонування санаторно-курортного господарства;
- розглянути класифікацію курортів;
- розглянути основні тенденції розвитку курортів різних країн;
- сформувати уявлення про географію курортів світу та України;
- ознайомити з регіональною спеціалізацією курортів світу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії» здобувачі освіти повинні:

Знати:

- мету та задачі навчальної дисципліни, структуру та програму навчальної дисципліни для побудови оптимального шляху її засвоєння в індивідуальному режимі;
- етапи становлення та розвитку курортології;
- основні визначення та термінологічні поняття з рекреалогії та курортології;
- знати регіональну спеціалізацію курортів світу та України;
- оцінювати основні типи курортів на території України та світу, визначати їх лікувальний профіль та спеціалізацію.

Вміти:

- обґрунтовувати та пояснювати визначення основних понять та категорій курсу;
- самостійно знаходити та аналізувати джерела географічної інформації, які стосуються курортних комплексів світу та розвитку рекреації в регіонах світу;
- застосовувати набуті теоретичні знання в трудовій діяльності, практиці;
- аналізувати основні фактори, передумови рекреаційно-курортного розвитку територій;
- аналізувати сучасний стан, напрями і перспективи розвитку санаторно-курортного лікування в глобальному, національному та регіональному масштабах;
- виявляти сучасні проблеми функціонування та розвитку санаторно-курортних територій.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ КУРОРТОЛОГІЇ ТА РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема № 1. Курортологія та рекреалогія як навчальна та наукова дисципліна

1. Теорія рекреалогії та культурології.
2. Зародження і розвиток курортів.
3. Історія курортів світу.
4. Медична кліматологія і кліматотерапія.
5. Основні біометеорологічні фактори.
6. Методи кліматотерапії.

Питання для самоконтролю:

1. Що лягло в основу розвитку даної навчальної дисципліни?
2. Опишіть природні фактори, які є передумовою розвитку курортів?
3. Які кліматичні зони є сприятливими для кліматолікування? Чому?

Тема № 2. Класифікації та типології курортів

1. Функціональні класи курортів.
2. Геопросторові критерії типології курортів.
3. Генетична класифікація організацій і територіальних курортно-рекреаційних систем.
4. Типологія курортів за географічними ринками.
5. Типологія курортів за рекреаційно-продуктною спеціалізацією.
6. Типологія курортів за організаційно-правовим статусом.
7. Головні класи курортів.
8. Класифікація курортів.
9. Інноваційні типи курортів.
10. Організація санаторно-курортного обслуговування.
11. Нетрадиційні методи лікування.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «курорт».
2. Охарактеризуйте різні класифікації курортів та санаторіїв.
3. Проаналізуйте роль курортів в зміцненні здоров'я людини.
4. Охарактеризуйте вимоги до курортів.
5. Проаналізуйте нетрадиційні методи лікування.

Тема № 3. Мінеральні води і лікувальні грязі

1. Фізико-хімічні властивості мінеральних вод.
2. Основні бальнеологічні групи мінеральних вод.
3. Класифікації мінеральних вод в Україні.
4. Лікувальні грязі і мінеральні водойми.
5. Механізм фізіологічної і лікувальної дії мінеральних вод і лікувальних грязей.
6. Особливості лікувальної дії на організм мінеральних вод.
7. Мінеральні води для питного лікування.
8. Лікувальне значення та методика застосування озокериту.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте види мінеральних вод та їх відмінність від мінералізованих?
2. Опишіть основні характеристики мінеральних вод та визначте їх лікувальний вплив?
3. Визначте особливості використання природних територій для діяльності курортів.
4. Опишіть фізико-хімічні властивості мінеральних вод.
5. Охарактеризуйте водолікування, вплив водолікувальних процедур на організм людини.
6. Проаналізуйте лікувальне використання пелоїдів, глини та інших субстанцій.

Тема №4. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення

1. Організація служби охорони курортних і гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом.
2. Система стандартів з охорони курортних ресурсів.
3. Зміна курортних ресурсів під впливом діяльності людини.
4. Методика і організація робіт по встановленню округів санітарної охорони.

Питання для самоконтролю:

1. Опишіть критерії якості води.
2. Охарактеризуйте заходи, які необхідно проводити з метою охорони курортних ресурсів?

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

Тема №5. Рекреаційні ресурси України як основа розвитку курортів

1. Розвиток курортів в Україні.
2. Класифікація курортів України.
3. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів України.
4. Мінеральні води України.
5. Лікувальні грязі України.
6. Територіальна структура рекреаційного комплексу України.
7. Курортна система України.
8. Географія населених пунктів України, віднесених до курортних.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте розгорнуті характеристики курортним регіонам України.
2. За рахунок чого можливе розширення площ системи курортно-рекреаційних територій в Україні?
3. Охарактеризуйте роль туристично-рекреаційного комплексу у розвитку економіки нашої держави.
4. Проаналізуйте водні ресурси України (підземні води, артезіанські води: місце розташування, зміст).

Тема №6. Географія курортів Європи

1. Сучасний стан курортного господарства Європи.
2. Бальнеологічні курорти Європи.
3. Кліматичні курорти Європи.
4. Гірсьокліматичні курорти.
5. Історія західноєвропейських мінеральних курортів.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні етапи розвитку курортів в Європі.
2. Назвіть фактори, які стримують розвиток курортів в Європі.
3. Дайте загальну характеристику бальнеологічним Європи.

Тема № 7. Географія курортів Азії

1. Загальна характеристика курортного господарства Азії.
2. Бальнеологічні курорти Азії.
3. Кліматокумисолікувальні курорти.
4. Приморські курорти.

5. Найдорожчі курорти світу.
6. Лікувальні курорти Азії.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте найбільші бальнеологічні та кліматичні курорти Азії.
2. Проаналізуйте етапи розвитку курортів в Азії.

Тема № 8. Географія курортів Африки

1. Характеристика курортів Африки.
2. Характеристика курортів острівного району Африки.

Питання для самоконтролю:

1. Опишіть основні особливості природи Африки, які є сприятливими для розвитку курортів.
2. Проаналізуйте чинники, які обмежують розвиток іноземного туризму в Африці?

Тема № 9. Географія курортів Америки

1. Загальна характеристика курортного господарства країн Америки.
2. Курортне господарство країн Північної Америки.
3. Гірськолижні курорти Північної Америки.
4. Курорти Південної Америки.
5. Курорти Карибського моря і Атлантики.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні особливості природи Північної Америки, які є сприятливими для розвитку курортів.
2. Які чинники обмежують розвиток іноземного туризму в Південній Америці?
3. Які курорти Мексики вам відомі?
4. З яких регіонів і країн світу приїжджає найбільше туристів до США та Канади?

Тема №10. Курорти Австралії та Океанії

1. Загальна характеристика курортного господарства Австралії та Океанії.

2. Курорти Австралії.
3. Курорти Океанії та Нової Зеландії.

Питання для самоконтролю:

1. Опишіть чинники, які сприяють розвитку курортів в Океанії, а які його лімітують?
2. З яких країн приїжджає найбільша кількість туристів до Нової Зеландії?
3. Охарактеризуйте чинники, на яких ґрунтується розвиток курортів в Австралії.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

Тема: Понятійно-термінологічний апарат курсу «Курортологія з основами рекреалогії».

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Назвіть роль і значення курортології в сучасній медицині та туризмі.
2. Опишіть історичні аспекти розвитку санаторно-курортної справи в світі.
3. Як відбувався розвиток курортної справи в Україні?
4. Охарактеризуйте основні лікувальні біометеорологічні фактори.
5. Назвіть методи кліматотерапії.
6. Опишіть кліматичні чинники проведення рекреації (Аеротерапія. Геліотерапія. Таласотерапія. Мікротерапія).

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Складіть схему «Основні розділи курортології». Дайте їм пояснення.

Завдання 2. Охарактеризуйте зв'язки курортології з іншими науками. Накресліть схему, що визначає місце курортології в системі наук.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Складіть схему етапів розвитку курортології в світі.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Тема: Типологія та класифікація курортів.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Назвіть функціональні класи курортів.
2. Охарактеризуйте вимоги, що ставляться до курортів.
3. Дайте визначення поняттю «курортно-рекреаційний продукт».
4. Опишіть типологію курортів за географічними ринками.
5. Назвіть головні класи курортів.
6. Які існують класифікації курортів.

7. Наведіть приклади інноваційних типів курортів.
8. Як відбувається організація санаторно-курортного обслуговування.
9. Назвіть основні принципи санаторно-курортного лікування.
10. Опишіть санаторний режим та його особливості.

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Користуючись довідковою літературою та Internet-ресурсами складіть та проаналізуйте таблицю 1 «Типи курортів за цільовою спеціалізацією організації курортно-рекреаційного профілю».

Таблиця 1

Типи курортів за цільовою спеціалізацією організації курортно-рекреаційного профілю

Тип курорту	Характерні ознаки	Приклади

Завдання 2. Користуючись довідковою літературою та Internet-ресурсами, складіть і проаналізуйте таблицю 2 «Типології курортів за геопросторовими критеріями».

Таблиця 2

Типології курортів за геопросторовими критеріями

Критерії	Тип курорту	Приклади
орографічний		
секторно-географічний		
зональні рекреаційно-кліматичні		
ландшафтоформувальні		
специфічні природні		
демографічно-урбаністичні		
суспільні й економічні		

Завдання 3. Побудуйте та проаналізуйте схему «Генетична класифікація курортів».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Проаналізуйте законодавство України щодо організації санаторно-курортного господарства та заповніть таблицю 3.

Структура організаційно-правових форм, передбачених законодавством
України

Найменування ОПФ	Скорочена назва	Визначення

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3

Тема: Характеристика лікувальних та мінеральних вод.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Охарактеризуйте фізико-хімічні властивості мінеральних вод.
2. Опишіть основні бальнеологічні групи мінеральних вод.
3. Охарактеризуйте класифікації мінеральних вод в Україні за різними критеріями.
4. Як використовуються в курортології лікувальні грязі і мінеральні водойми.
5. Що спільного і що відмінного у лікувальному використанні мінеральних вод і лікувальних грязей?
6. Які особливості використання мінеральних вод і мінеральних ванн?
7. Чим визначається лікувальний вплив озокериту?

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Охарактеризуйте фізико-хімічні властивості мінеральних вод та складіть таблицю 1.

Таблиця 1

Фізико-хімічні властивості мінеральних вод

Властивість	Ознаки

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Складіть та письмово проаналізуйте схему «Класифікація мінеральних вод України».

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4

Тема: Характеристика курортів України.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Якими видами рекреаційних ресурсів володіє Україна?
2. Чим вигідне географічне положення України з точки зору кліматолікування?
3. Яким курортно-рекреаційним потенціалом володіє Україна?
4. У чому особливості курортного комплексу України?
5. Охарактеризуйте основні курортні регіони України. Чим вони привабливі?
6. Опишіть лікувально-оздоровчі місцевості України.
7. В чому полягають проблеми розвитку курортної галузі в нашій державі?
8. Які характерні особливості географічного положення, рельєфу тощо, Ви можете назвати для Кримського, Карпатського, Волинського регіонів, що мають визначальне значення для розвитку курортів?

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Нанесіть на контурну карту рекреаційні райони України. Позначте найбільші курорти. Вкажіть їх спеціалізацію.

Завдання 2. Використовуючи Internet-ресурс <https://kurort.gov.ua/category/perelik-sanatorno-kurortnyh-zakladiv/> проаналізуйте кількість санаторно-курортних закладів по регіонах України і занесіть дані до таблиці 1. За даними таблиці 1 розрахуйте індекс територіальної концентрації санаторно-курортних закладів України. Значення $I_{\text{тк}}$ менше одиниці свідчить про низьку концентрацію досліджуваного показника у певному районі; якщо показник близький до одиниці – можемо говорити про оптимальне розташування закладів обслуговування; вище одиниці – про високу насиченість. Проведіть групування адміністративних одиниць за цим показником та нанесіть групи областей на контурну карту України.

Індекс територіальної концентрації ($I_{\text{тк}}$) розраховуються за формулою

$$I_{\text{тк}} = \frac{p \cdot S}{s \cdot P},$$

де: p – кількість об'єктів в окремій області, P – кількість об'єктів в Україні, s – площа області, S – площа країни.

Таблиця 1

Кількість санаторно-курортних закладів в Україні у 2023 році

	Кількість закладів	Площа	ІТК
Україна		603628	
Автономна Республіка Крим		26200	
Вінницька		26513	
Волинська		20144	
Дніпропетровська		31914	
Донецька		26517	
Житомирська		29832	
Закарпатська		12777	
Запорізька		27180	
Івано-Франківська		13900	
Київська		28131	
Кіровоградська		24588	
Луганська		26684	
Львівська		21833	
Миколаївська		24598	
Одеська		33310	
Полтавська		28748	
Рівненська		20047	
Сумська		23834	
Тернопільська		13823	
Харківська		31415	
Херсонська		28461	
Хмельницька		20645	
Черкаська		20900	
Чернівецька		31865	
Чернігівська		8097	
Київ		839	
Севастополь		864	

Завдання 2. Складіть порівняльну характеристику двох курортних регіонів України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Напишіть есе на тему «Перспективи розвитку санаторно-курортної справи».

Завдання 2. Проаналізуйте екологічні проблеми розвитку курортних територій України, обґрунтуйте шляхи вирішення даних проблем.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

Тема: Курорти Європейського регіону.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Які чинники розвитку курортної галузі у Європі?
2. Назвіть найбільші курортні регіони Європи.
3. Які типи курортів найбільше впливають на формування рекреаційних потоків?
4. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Європи?
5. Дайте коротку характеристику розвитку курортних комплексів у субрегіонах Європи.
6. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток курортів у Європі.

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. На основі аналізу текстів лекцій, Internet-ресурсів і додаткової літератури, заповніть колонки таблиці 1 про спеціалізацію та рекреаційні ресурси курортів Європи. Які курорти Європи користуються найбільшою популярністю і чому?

Таблиця 1

Курорти Європи

Назва країни	Назва курортних районів і центрів	Спеціалізація	Рекреаційні ресурси
Франція	Ніцца Канни Лангедок-Русільйон Віші Ла-Бурбуль Шамоні-Мон-Блан Куршевель		

	Грас Альбервіль		
Іспанія	Лас-Пальмас Тенеріфе Коста-Брава Коста-Бланка Коста-дель-Соль		
Португалія	Лагуш Кошта-ду-Сул Ерійсейра Порт-Санту		
Італія	Гарда Комо Рюміні Касамічола-Терме Капрі Іск'я Лідо-ді-Остія Рів'єра-Лігуре Абано-Терме		
Греція	Камена-Вурла Парнас Смаковон Термопіле		
Хорватія	Дубровник Спліт Опатія Пула		
Словенія	Терме-Чатеж Рогашка Добрна Порторож		
Чорногорія	Святий Стефан Будва Котор Ігало		
Кіпр	Ларнака Лімасол Пафос		
Туреччина	Анталія Аланья Мармаріс Кушадаси Кемер Ізмір Памуккале		
Чехія	Карлові-Вари Маріанське-Лазне Подебради Константінові-Лазне Франтішкове-Лазне Яхімов		

	Тепліце		
Словаччина	Бойніце, Дудінце, Склене-Тепліце, Корітніце-Купеле		
Угорщина	Балатонфюреда Хевіз Хайдусобосло Печ Бюк Мішкольц		
Німеччина	Бад-Кіссинген Баден-Баден Ахен Бад-Фюссінг Бад-Лаузік Вісбаден Оберстдорф		
Великобританія	Англійська Рів'єра Корнуельська Рів'єра Грейт-Ярмут		
Австрія	Баден Бад-Халль Бадгастайн Інсбург		
Швейцарія	Баден Санкт-Моріц Бе-ле-Бен Кран-Монтане Давос		
Швеція	Серє Марстранд Роннебю		
Фінляндія	Нанталі Ювяскюле Юутері		
Болгарія	Сонячний берег Сапарєва-Баня Велінград Золоті піски Созопол Тузла Албена Несебир		
Румунія	Баїла-Еркулане, Ватра-Дорней, Амара Мангалія Текіргьол Борсек		
Молдова	Вадулайводи		

Латвія	Юрмала Лієпая		
Литва	Нерінга Друскінінкай Бірштонасі Паланзі		
Естонія	Пярну Кінгісепп Хаапсалу		
Польща	Іновроцлав Колобжег Криніца Буско-Здруй Іванич-Здруй Закопане		

Завдання 2. Позначте на контурній карті райони розміщення основних європейських курортів різними кольорами, у відповідності до спеціалізації курортів. Виконуючи завдання на контурній карті, намагайтеся правильно розміщувати об'єкти рекреації; заповнюйте карту охайно. У разі дрібного масштабу контурної карти, користуйтеся цифровими позначеннями і виносьте підписи в умовні знаки.

Завдання 3. На контурну карту Європи нанесіть межі рекреаційних районів, покажіть рівень рекреаційного освоєння територій (висока, середня, низька), головні курорти та курортні центри.

Завдання 4. Складіть порівняльну характеристику двох курортних регіонів (на власний вибір), користуючись таким планом:

1. назва ТРС;
2. місце розташування;
3. ресурси і спеціалізація;
4. лікувальний профіль;
5. кількість місць в санаторно-курортних закладах;
6. додаткові послуги; особливості рекреантів (вік рекреантів, країни, з яких вони прибувають, рівень задоволення їх рекреаційними послугами тощо).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підготуйте повідомлення і презентацію по одному з вибраних вами курортів однієї з країн Західної, Східної, Південної та Північної Європи за таким планом:

1. назва;

2. тип курорту;
3. географічне положення і ландшафтно-кліматичні умови;
4. історія виникнення та розвитку;
5. курортні ресурси;
6. курортна інфраструктура;
7. лікувальні програми.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

Тема: Характеристика курортів Азії

**Питання до контролю попередніх занять, обговорення,
самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу**

1. Які чинники розвитку рекреації Азії?
2. Назвіть найбільш привабливі курорти Азії.
3. Охарактеризуйте фактори, що впливають на розвиток курортів Азії.
4. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Азії.
5. Які типи курортів Азії найбільше впливають на формування рекреаційних потоків?

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. На основі аналізу рекомендованої літератури, заповніть таблицю 1 «Курорти Азії».

Примітка: у таблиці повинні знайти відображення такі курорти: Боржомі, Цхалтубо, Гагра, Батумі, Сухумі, Піцунда, Арзні, Джермук, Нафталан, Ейн-Геді, Неве-Зохар, Атамі, Нікко, Алма-Арасан, Чартак, Іссикуль, Іссик-Ата, Бату, Каріта, Гоа, Мумбай, Паттайя, Ранонг, Абу-Дабі, Дубаї, Акаба, Ет-Таїф.

Таблиця 1

Курорти Азії

Спеціалізація курорту	Регіон Азії	Країна	Назва курорту
Бальнеологічні			
Грязьові			
Кліматичні			
Змішані			

Поясніть, які особливості курортної діяльності в різних природних зонах Азії? На основі яких рекреаційних ресурсів вони функціонують? Наведіть приклади курортів, що розміщені в різних природних зонах Азії.

Завдання 2. Позначте на контурній карті райони розміщення основних курортів Азії різними кольорами, у відповідності до спеціалізації курортів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підготуйте повідомлення і презентацію по одному з вибраних вами курортів однієї з країн Азії за таким планом:

1. назва;
2. тип курорту;
3. географічне положення і ландшафтно-кліматичні умови;
4. історія виникнення та розвитку;
5. курортні ресурси;
6. курортна інфраструктура;
7. лікувальні програми.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7

Тема: Характеристика курортів Африки

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Опишіть найбільші курорти Африки?
2. Які чинники розвитку курортів в Африці?
3. Яку спеціалізацію має курортне господарство Африки?
4. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток африканських курортів.
5. Назвіть фактори, які стримують розвиток курортного господарства в Африці.

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Позначте різними кольорами на контурній карті, відповідно до спеціалізації, райони розміщення основних африканських курортів.

Завдання 2. Складіть таблицю, де підберіть приклади типів курортів по кожній з досліджуваних країн (таблиця 1). Наведіть якомога більшу кількість прикладів.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз курортів країн Африки

Країна	Бальнеологічний курорт	Бальнеокліматичний	Грязьовий	Кліматичний	Гірськокліматичний

Завдання 2. Складіть порівняльну характеристику двох африканських курортів (на власний вибір), користуючись таким планом:

1. назва курорту;
2. місце розташування;
3. ресурси і спеціалізація;
4. лікувальний профіль;
5. кількість місць в санаторно-курортних закладах;
6. додаткові послуги;
7. особливості рекреантів (вік рекреантів, країни, з яких вони прибувають, рівень задоволення їх рекреаційними послугами тощо).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Складіть короткий путівник по курортам Африки.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8

Тема: Характеристика курортів Америки.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток курортів у регіоні Америка.
2. Назвіть фактори, які стримують розвиток курортних комплексів в Америці.
3. Дайте загальну характеристику гірськолижним курортам Північної Америки.
4. Охарактеризуйте спеціалізацію курортів Південної Америки.
5. Дайте коротку характеристику розвитку курортів Карибського моря і Атлантики.

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Складіть порівняльну характеристику курортів Північної та Південної Америки, вказавши їх спеціалізацію, стадію освоєння території і перспективи розвитку, враховуючи природні, економічні і геополітичні фактори. Заповніть таблицю 1. «Курорти міжнародного значення», користуючись додатковою літературою та Internet-ресурсами.

Таблиця 1

Курорти міжнародного значення

Рекреаційний регіон	Назва курорту	Спеціалізація
Північно-американський		
Центральноамериканський		
Карибський		
Південно-американський		

Завдання 2. Складіть таблицю, де підберіть приклади типів курортів по кожній з досліджуваних країн (таблиця 1). Наведіть приклади.

Порівняльний аналіз курортів країн Європи

Країна	Бальнеологічний курорт	Бальнеокліматичний	Грязьовий	Кліматичний	Гірськокліматичний

Завдання 3. Позначте на контурній карті райони розміщення основних курортів Американського континенту із зазначенням їх профілю.

Завдання 4. Нанесіть на контурну карту курорти Карибського моря і Атлантики. Дайте їм розгорнуту характеристику.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підготуйте повідомлення і презентацію по одному з вибраних вами курортів однієї з країн Американського континенту за таким планом:

1. назва;
2. тип курорту;
3. географічне положення і ландшафтно-кліматичні умови;
4. історія виникнення та розвитку;
5. курортні ресурси;
6. курортна інфраструктура;
7. лікувальні програми.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9

Тема: Характеристика курортів Австралії та Океанії.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Назвіть чинники розвитку курортів Океанії?
2. Опишіть найбільші бальнеологічні курорти Австралії.
3. Охарактеризуйте фактори, що впливають на розвиток курортів Австралії та Океанії.
4. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Австралії та Океанії.
5. Які типи курортів Океанії найбільше впливають на формування рекреаційних потоків?

ХІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. На основі аналізу рекомендованої літератури, заповніть таблиці 1 «Курорти Австралії та Океанії». Поясніть, які особливості курортної діяльності в різних регіонах Австралії та Океанії?

Таблиця 1

Курорти Австралії та Океанії

Спеціалізація курорту	Країна	Назва курорту
Бальнеологічні		
Грязьові		
Кліматичні		
Змішані		

Завдання 2. Позначте на контурній карті райони розміщення основних курортів Австралії та Океанії різними кольорами у відповідності до спеціалізації курортів. Дайте їм розгорнуту характеристику.

Завдання 3. Складіть порівняльну характеристику двох курортів Австралії та Океанії (на власний вибір), користуючись таким планом:

1. назва курорту;
2. місце розташування;
3. ресурси і спеціалізація;
4. лікувальний профіль;
5. кількість місць в санаторно-курортних закладах;

6. додаткові послуги;
7. особливості рекреантів (вік рекреантів, країни, з яких вони прибувають, рівень задоволення їх рекреаційними послугами тощо).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підготуйте повідомлення і презентацію по одному з вибраних вами курортів однієї з країн Австралії або Океанії за таким планом:

1. назва;
2. тип курорту;
3. географічне положення і ландшафтно-кліматичні умови;
4. історія виникнення та розвитку;
5. курортні ресурси;
6. курортна інфраструктура;
7. лікувальні програми.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та формами оцінювання є поточний та підсумковий контроль, що проводяться згідно вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, індивідуальна доповідь, презентація, обговорення та самокорекція виконаної роботи магістрантами. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), оцінка за результатами виконання самостійної роботи. Оцінювання знань здобувачів освіти охоплює усі теми, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії».

Перевірка і оцінювання знань здобувачів освіти проводиться в таких формах: оцінювання роботи здобувача освіти на практичних заняттях; проведення проміжного контролю (опитування або письмове завдання); проведення підсумкового контролю (письмове завдання).

Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які магістрант отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Порядок поточного оцінювання знань здобувачів освіти

Поточне оцінювання знань магістрантів здійснюється під час проведення практичних занять. Об'єктами поточного контролю є:

- активність і результативність роботи магістрантів з вивчення програмового матеріалу дисципліни;
- підготовка до практичних занять.

Оцінювання знань здобувачів освіти на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- ступінь засвоєння матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, що винесені на розгляд в аудиторії;

– логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

При оцінюванні підготовки магістрантів приділяють увагу не тільки якості їх виконання, але і здачі своєчасності виконаних завдань викладачеві (відповідно до графіка освітнього процесу).

Проведення контролю рівня знань

Контроль за змістовими розділами здійснюється за такими складовими, як: практичні завдання та самостійна робота здобувача освіти. Контроль за розділами проводиться після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал й виконано практичні завдання в межах кожного розділу. Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опануванням магістрантом матеріалу розділу і вміння застосувати його для вирішення практичних завдань. Для виконання контролю використовують письмове завдання у вигляді тесту.

Підсумковий контроль знань також здійснюється у вигляді тесту.

Приклад письмового тестового завдання.

1. Курортологія з основами рекреації включає:

- а) сільські розселення
- б) рекреаційні заклади, супутні підприємства виробничих і не виробничих галузей
- в) механічні підприємства
- г) адміністративні утворення

2. Основними типами курортних установ є всі перераховані, крім

- а) будинків відпочинку
- б) санаторіїв
- в) курортної поліклініки
- г) профілакторії
- д) туристичної бази

3. Типологія курортів за функціональним використанням:

- а) переважно лікування
- б) лікування, відпочинок, туризм
- в) переважно відпочинок, туризм
- г) всі вищеперераховані

4. Типологія курортів за лікувальними факторами:

- а) кліматичні, бальнеологічні, змішані

- б) кліматичні, бальнеологічні, грязьові
- в) кліматичні, бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні, змішані
- г) бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні

5. Знайдіть відповідність між рекреаційним районом і курортом:

А Харківський	1. Ялта
Б Карпатсько-Подільський	2. Гурзуф
В Придніпровсько-Донецький	3. Миргород
Г Полісько-Столичний	4. Курортне
	5. Сатанів

6. До регіонів з відносно високим рівнем ефективності санаторно-курортних закладів відносяться:

- а) АР Крим, Львівська, Запорізька, Херсонська область, м. Севастополь
- б) АР Крим, Львівська, Херсонська область.
- в) АР Крим, Львівська, Запорізька, м. Севастополь
- г) АР Крим, Львівська, Запорізька, Херсонська область.

7. Який регіон України має найбільші експлуатаційні запаси мінеральних вод:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Придніпровський
- г) Донецький

8. Всі родовища озокериту має рекреаційних регіон:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Придніпровський
- г) Донецький

9. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Солоний Лиман використовуються на курорті:

- а) Слов'янськ
- б) Бердянськ
- в) Євпаторія
- г) Солоний Лиман

10. Найбільше територіальне поширення в Україні мають лікувальні води:

- а) сірководневі
- б) радонові
- в) бромні
- г) сульфідні

11. Курорти як господарські об'єкти виникли в Україні у:

- а) XVI ст.
- б) XII ст.
- в) XIX ст.

12. Сульфідні мулові грязі використовують для лікування захворювань опорно-рухового апарату в місті:

- а) Миргород
- б) Немирів
- в) Саки.

13. Найбільшим морським курортом Таїланду є:

- а) Пхукет
- б) Паттайя
- в) Чнанг Май

14. Найпрестижнішим морським курортом Єгипту є:

- а) Хургада
- б) Олександрія
- в) Шарм-ель-Шейх

15. «Карибським Монте-Карло» є острів:

- а) Гаїті
- б) Ямайка
- в) Аруба

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з навчальної дисципліни; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Володіє методами та прийомами наукового дослідження, збирає та логічно й зрозуміло інтерпретує інформацію, виконує передбачені робочою програмою практичні завдання без помилок. При цьому магістрант не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом дисципліни.

82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але під час відповідей допускає деякі неточності, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання практичних завдань, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Виконує практичні завдання з незначними помилками.
74-81	знає програмний матеріал, самостійно відтворює знання, застосовує їх у видозмінений, але близькій до типової ситуації, потребує допомоги викладача. При відповідях робить помилки, які суттєво не впливають на загальний характер відповіді. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Користується самостійно додатковими джерелами географічної інформації. При виконанні практичних завдань робить помилки.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, інформацію застосовує у типовій ситуації, допускає неточності при відповідях, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Відсутня логічність викладу програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач. При виконанні практичних робіт спостерігається значна кількість помилок.
60-63	знає основні поняття навчального курсу відповідно до тексту лекцій, може пояснити їх на прикладах, за допомогою зовнішніх джерел може вирішити прості завдання, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. При розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. При виконанні практичних робіт має значну кількість помилок та неточностей, в загальних рисах володіє методикою виконання практичної роботи.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки, невпевнено, із помилками виконує практичні завдання, не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки. При виконанні практичних робіт не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки.
1-34	має лише загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КУРОРТОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ РЕКРЕАЛОГІЇ»

1. Курортологія з основами рекреалогії як наукова та навчальна дисципліна. Методи дослідження. Понятійно-термінологічний апарат.
2. Зв'язок курортології з основами рекреалогії з іншими науками.
3. Зародження і розвиток курортів.
4. Історія курортів світу
5. Медична кліматологія і кліматотерапія
6. Основні лікувальні біометеорологічні фактори
7. Методи кліматотерапії
8. Функціональні класи курортів
9. Геопросторові критерії типології курортів
10. Генетична класифікація організацій і територіальних курортно-рекреаційних систем
11. Типологія курортів за географічними ринками
12. Типологія курортів за рекреаційно-продуктною спеціалізацією
13. Типологія курортів за організаційно-правовим статусом
14. Класифікація курортів
15. Інноваційні типи курортів
16. Організація санаторно-курортного обслуговування
17. Нетрадиційні методи лікування
18. Фізико-хімічні властивості мінеральних вод
19. Основні бальнеологічні групи мінеральних вод
20. Класифікації мінеральних вод в Україні
21. Лікувальні грязі і мінеральні водойми. Лікувальне значення та методика застосування озокериту
22. Механізм фізіологічної і лікувальної дії мінеральних вод і лікувальних грязей
23. Особливості лікувальної дії на організм мінеральних вод. Мінеральні води для питного лікування
24. Організація служби охорони курортних і гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом
25. Методика і організація робіт зі встановлення округів санітарної охорони.

- 26.Розвиток курортів в Україні. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів України
- 27.Класифікація курортів України
- 28.Мінеральні води та лікувальні грязі України
- 29.Територіальна структура рекреаційного комплексу України
- 30.Курортна система України
- 31.Географія населених пунктів України, віднесених до курортних
- 32.Сучасний стан курортного господарства Європи
- 33.Бальнеологічні курорти Європи
- 34.Кліматичні курорти Європи
- 35.Гірськокліматичні курорти Європи
- 36.Історія західноєвропейських мінеральних курортів
- 37.Загальна характеристика курортного господарства Азії
- 38.Бальнеологічні курорти Азії
- 39.Кліматокумисолікувальні курорти Азії
- 40.Приморські курорти Азії. Найдорожчі курорти Азії
- 41.Лікувальні курорти Азії
- 42.Характеристика курортів Африки
- 43.Характеристика курортів острівного району Африки
- 44.Загальна характеристика курортного господарства країн Америки
- 45.Курортне господарство країн Північної Америки
- 46.Гірськолижні курорти Північної Америки
- 47.Курорти Південної Америки
- 48.Курорти Карибського моря і Атлантики
- 49.Курорти Австралії
- 50.Курорти Океанії та Нової Зеландії

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Богатирьова Г.А. Курортна справа: метод. рек. до вивч. дисц. / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. Туризму та країнознавства. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 64 с.
3. Державна служба туризму та курортів. URL: [www. tourism.gov.ua](http://www.tourism.gov.ua).
4. Державне регулювання курортно-рекреаційної сфери: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 372 с.
5. Заваріка Г.М. Курортна справа: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 264 с.
6. Клапчук В.М. Географія курортів України (вибрані лекції): навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2023. 48 с.
7. Клапчук В.М. Рекреалогія: навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів спеціальності «Туризм». Івано-Франківськ: Фоліант, 2017. 88 с.
8. Кравець О.М., Рябев А.А. Курортологія: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 167 с.
9. Курортологія: підручник / В.В. Тарасова, О.В. Скидан, І.К. Нестерчук, І.М. Ковалевська. Житомир: О.О. Євенок, 2019. 252 с.
10. Курортологія та курорти України: навч. посіб. для самостійної роботи магістрантів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація» / уклад. С.М. Малахова, О.О. Черепок, Н.Г. Волох. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 105 с.
11. Курортологія та курорти України: навч. посіб. для самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація» / уклад. С.М. Малахова, О.О. Черепок, Н.Г. Волох. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 105 с.
12. Кушнірук Ю.С. Рекреалогія: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с.
13. Методичні вказівки для практичної та самостійної роботи з дисципліни «Рекреалогія та санаторно-курортне лікування» для здобувачів вищої освіти усіх форм навчання спеціальності 242 «Туризм», освітня програма

- «Туризмознавство» ОС «Бакалавр» / Укл.: Д.Д. Гурова. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 30 с.
14. Мигалина Ю.Ю. Розвиток санаторно-курортної справи в Україні. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/mygalyna2.htm
 15. Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу: навч. посібник. Львів: ННБК «АТБ», 2022. 200 с.
 16. Основи рекреалогії (економіко-екологічний та маркетинговий аспект): навч. посіб. / І.О. Гродзинська, С.Г. Нездоймінов, О.В. Гусєва, А.В. Замкова. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 264 с.
 17. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL: <http://www.unwto.org>
 18. Офіційний сайт Державного агентства України з туризму і курортів. URL: <http://www.tourism.gov.ua>
 19. Перелік санаторно-курортних закладів. URL: <https://kurort.gov.ua/category/perelik-sanatorno-kurortnyh-zakladiv/>
 20. Полчанінова І.Л., Покоłodна М.М. Рекреаційні комплекси світу : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 242 – Туризм); Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 182 с.
 21. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 19.01.2006 р. N 3370-IV. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8186/8190/460435>
 22. Пугач А.С., Корнус О.Г. Особливості територіальної організації санаторно-курортної діяльності в Україні. Треті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 12-14 жовтня 2018 р.). Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2018. С. 161-167.
 23. Рекреалогія: опорний конспект лекцій. Вінниця 2017. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=26125.pdf>
 24. Рекреаційні комплекси світу: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків: НУЦЗУ, 2020. 154 с.
 25. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навч. посібник / Н.О. Алєшугіна, О.В. Барановська, М.О.

Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. 492 с.

26. Скрипник Н.Я., Сердюк А.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 296 с.
27. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: Вид-во Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
28. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2017. 428 с.
29. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навч. посібник. 2-е вид. Київ: Альтерпрес, 2008. 264 с.
30. Теоретичні основи рекреаційної географії: навчальний посібник / С.І. Сюткін, А.О. Корнус, О.Г. Корнус, О. С. Данильченко, О. М. Король; за заг. ред. С.І. Сюткіна. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2022. 72 с.
31. Туристична бібліотека. URL: [http: // tourlib.net](http://tourlib.net).

Навчальне видання

**Курортологія з основами рекреації:
методичні вказівки для виконання практичної та самостійної роботи
здобувачів освіти**

Укладачі:

Корнус Олеся Григорівна – кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Корнус Анатолій Олександрович – кандидат географічних наук, доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Суми: СумДПУ, 2023 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальна за випуск **О.Ю. Кудріна**
Комп'ютерний набір та верстка **О.Г. Корнус**

Підписано до друку 26.09.2023 р. Формат 60х84/16. Гарн. Times New Roman. Папір друк. Друк ризогр. Умовн. друк. арк. 2,1. Обл.-вид. арк. 1,2. Тираж 50 прим.

СумДПУ імені А. С. Макаренка
40002, м. Суми, вул. Роменська, 87
Виготовлено на обладнанні СумДПУ імені А.С. Макаренка